

Nalan Okan Akın

Niğde Ömer Halisdemir University, nalanokan@ohu.edu.tr, Niğde-Turkey

Vedat Özsoy

TOBB Ekonomi ve Teknoloji University, Ankara-Turkey

<http://dx.doi.org/10.12739/NWSA.2017.12.3.D0201>

GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE ESTETİK ÖĞRETİM İLE İLGİLİ DERS İŞLENİŞİNİN VE ETKİNLİK FORMLARININ DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZ

Estetik bakış açısına sahip bireyler çevrelerini de güzelleştiren bireylerdir. Estetik öğretim sanat eğitimi içinde yer alan bir öğretim biçimidir. Bu amaçla geliştirilen araştırmada, 6. sınıf Görsel Sanatlar dersinde gerçekleştirilen bir program önerisi ortaya koyulmuştur. Araştırmada kontrol grubuna geleneksel yöntem uygulanırken deney grubuna ise Çok Alanlı Görsel Sanatlar Eğitimi ve Aktif Öğrenmeyle Yapılandırmacı anlayış uygulanmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırmasıdır. Deney ve kontrol gruplarının ders işlenişleri betimsel analiz yöntemi ile doğrudan alıntılar kullanılarak karşılaştırılmıştır. Ayrıca deney grubuna uygulanan ders etkinlik formları tek başına değerlendirilmiştir. Sonuç olarak; üç aşamadan oluşan kontrol grubunun derslerindense deney grubunun altı aşamadan oluşan ve etkinlik formlarının da içinde bulunduğu ders süreci daha yönlendirici ve öğretici olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Estetik, Eğitim, Çocuk, Görsel

EVALUATION OF LECTURES AND EFFICIENCY FORMS ABOUT THE AESTHETIC TEACHING IN VISUAL ARTS COURSE

ABSTRACT

Individuals who have an aesthetic point of view are also the ones who make their environment beautiful. Aesthetic teaching is a form of teaching that takes place in art education. In the research which is developed for this purpose, a program proposal which was realized at the sixth grade Visual Arts lectures is presented. In the study, while the traditional method is applied to the control group, the constructivist understanding with Multi-Directional Visual Arts Education and Active Learning Method is applied to the experimental group. Research is an action research, which is one of the qualitative research methods. The course workings of the experimental and control groups are compared with directly by using the descriptive analysis method. Besides, the course activity forms which are applied to the experimental group are evaluated on their own. As a result, instead of the lessons of control group which is consisted of 3-layers, it is found out that the experimental group's six-step lecture process, which consists of the efficiency forms are more directive and instructive.

Keywords: Art, Aesthetic, Education, Child, Visual

How to Cite:

Okan Akın, N. ve Özsoy, V., (2017). Görsel Sanatlar Dersinde Estetik Öğretim İle İlgili Ders İşlenişinin ve Etkinlik Formlarının Değerlendirilmesi, **Fine Arts (NWSAFA)**, 12(3):205-215, DOI: 10.12739/NWSA.2017.12.3.D0201.

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

Estetiğin temel kavramı "güzel"dir. Bu kavram hayatın her parçasında rastlanabilir. İnsanın güzelliğinden eşyanın güzelliğine hatta fikrin güzelliği gibi. Aslında bir değer yargısıdır. Bu değer her insanda bulunması önce kendisinden başlayarak yaşadığı çevreyi güzelleştirmesi ve çirkinlikten uzak bir dünya oluşumu için önemlidir. Eğitim içine dahil edilmesi de önemlidir. Ancak tek başına bir eğitim şekli olmayan estetik eğitim, sanat eğitimi içinde verilen bir eğitimdir. Kırıçoğlu'nun (1991:29-30) da ifade ettiği gibi Sanat Eğitimi dolayısıyla Estetik Eğitim, bedene zarafet, zihne soyluluk getiren tek eğitim alanıdır. Estetik eğitim yalnızca insana zarif, asil bir kimlik kazandırmaktan öte, toplumsal olaylara karşı duyarlı olmayı kazandıran bir eğitimdir. Etike'nin de (1996:24) söylediği gibi, gerek estetik çevre bilincinin gelişmesinin, gerekse sanat ve sanatçıya duyarlı bir toplum oluşmasının tartışmasız tek yolu sanat eğitiminden geçmektedir. Estetik eğitim tek başına uygulanabilecek bir eğitim biçimi değildir. En genel ifadesiyle ve bazen onun yerine de kullanılan adıyla sanat eğitimi çerçevesinde verilebilecek bir eğitimdir. Daha özele indirgeyecek olursak Resim-İş (Görsel Sanatlar) ve Müzik derslerinin içinde yer almaktadır. Araştırmanın başlığında "Estetik Öğretim" ifadesi, estetik eğitimi ve estetik öğretimi kapsayacak şekilde kullanılmıştır. Estetik eğitim ya da öğretim insanların estetik düşünme yetilerinin geliştirilmesi ve bu yolla kişinin mutlu olmasını sağlayan bir yoldur. Özsoy (1996:38-39) da ülkemizde insanlarımızın yetiştirilirken eğitimlerinde dikkat edilmeyen en önemli noktalardan birisinin estetik eğitim eksikliği olduğunu ve bunu hemen yakın çevremize bakarak çarpıcı bir biçimde görmenin mümkün olabileceğini savunmaktadır.

Çevremizdeki her tür kirlilikleri, insanlar arası bozuklukları örnek vermektedir. Öte yandan sanat eğitimi özel bazı insanlara mal edilmemelidir. Çevremizdeki her tür kötü davranış ya da mimari yapılaşma kısaca her anlamda kötü diye nitelendirilebilecek olgu her insanı rahatsız etmelidir. Her birey çevresini daha güzele ulaştırmak için çaba sarf etmelidir. Erinç de (1998:75) bu fikri desteklemekte ve şöyle ifade etmektedir; güzele ulaşmak, bir güdü gibi değerlendirildiğinden, sadece sanatçıların değil, herkesin sorunudur. Yine Erinç'e göre (1995:70) sanat, estetik kaygıyı duymakla, insanı duyarlı kılmakla hemen oluşur. Onun içindir ki çocuk, duyu organlarını bilinçsizce kullanmaya başladığı anda bile bu kaygının ortamı içine alınabilmelidir ki, sonradan doğal bir şekilde sanata yanaşabilsin. Sanat, yalnızca heykel, resim, senfoni demek değildir. Sanat hayatı anlayan zekanın, onu en ilgi çekici, en güzel biçimlere sokması demektir. Her tür çirkinlikten uzak, güzel bir toplum ve çevrenin gelişmesinde en önemli görev yine eğitime, eğitimcilere düşmektedir. Okullarda resim-iş ve müzik dersleri bu anlamda en temel dersler olmaktadır. Etike (1996:24) de bundan hareketle, Resim-İş (Görsel Sanatlar) ve Müzik derslerinde kazandırılmaya çalışılan estetik davranışların, iyi hazırlanmış eğitim programları, iyi düzenlenmiş eğitim ortamları ve iyi yetiştirilmiş öğretmenlerle yaşama geçirildiğinde, beklenen düzeye ulaşabileceğini savunmaktadır. Ayrıca toplumun eğitimini de önemli görerek, estetik duyarlılığın gelişmesi için önce yaşanılan çevreyi; sokakları, parkları, bahçeleri, binaları, okulları, giyimi, konuşma biçimini, davranışlarımızı, televizyon programlarını vb. estetik olarak biçimlendirmek zorunluluğunu dile getirmektedir. Toplumun oluşturanlar bireyler olduğuna göre yine eğitim ve sanat eğitiminin gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Çocukların sanat ve dolayısıyla estetik eğitimi konusunda Read (1981:122-132) şöyle söylemektedir: On bir ya da on iki yaşlarına kadar çocukça doğal bir

estetik içtepi vardır. Bu yaştaki çocuklarda renk uyumu kompozisyon duygusu kendiliğinden oluşmuştur. Yine kabul edilir ki ergenlik çağı ile birlikte bu içgüdüsel melekelerin yerini daha akılcı melekeler alır, bunlar estetik dışı faaliyetlerdir. Geniş çoğunluk doğuştan estetik duyarlılıklılıdır, fakat ilk yaşlarda çocukta estetik ifadeye yatkın bir kapasite oluşur ya da oluşmaz. En azından on bir ve on beş yaşları arasında bir öğretmen çocukta genellikle sanat yeteneği diye adlandırılan yeteneği de kapsayan özel bir yeteneğin varlığını gözleyebilir. Read'in vurguladığı gibi çocukların doğal olarak içlerinde var olan bu estetik içtepinin, doğru bir sanat eğitimi programı ile ve doğru eğitimcilerle desteklenerek geliştirilmesi gerekmektedir. Böylece kendine, insanlara saygılı, çevresindeki çirkinliklerden rahatsızlık duyan ve onu güzelleştirmeye çalışan bireyler yetiştirilebilecektir. Bu şekilde toplumun huzuru ve mutluluğu sağlanabilecektir.

Özsoy'un (1996:39) ifadesiyle, estetik çevre bireylerin kendi hayatlarını sürdürdükleri ev ve iş ortamını ve toplu olarak yaşanan çevreleri birlikte anlamak gerekir. Açık ve kapalı mekanların güzelliği endişesi gözletilerek düzenlenmesi, kişinin hangi yaşta olursa olsun yaşadığı ortamı güzelleştirmesi, onun doğuştan getirdiği estetik duyarlılığının yanı sıra, ona okul çağında verilen eğitimle de doğrudan ilişkilidir. Sanat çevre ilişkisi, günümüz dünyasında ve toplumsal yaşam içinde vazgeçilmez bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Buna ilave olarak Tepecik de (2003:168) büyük kentlerde nüfusun gittikçe arttığı ve konut ihtiyaçlarının sürekli çoğaldığı göz önüne alınırsa, insanın var olma nedenleri arasında yer alan kendini ifade etme ve sosyal güdüleme ihtiyaçları zayıflamakta hatta yok olacağını söylemektedir.

Bugün okullarda okutulan Resim-İş dersleri amacına uygun olarak ve ideal eğitim ortamlarında yeterli sürelerde verilirse, hiç şüphe yoktur ki, önemli hedeflerinden birisi olan kişilere estetik davranışlar kazandırma konusunda işlevini yerine getirmiş olacaktır. Bunun için hem sanat öğretmenlerinin düzeylerinin, hem de programların gözden geçirilmesi gerekir. Estetik eğitim konusunda çağdaş uygulamalar dikkate alınarak belirlenecek hedefler iyi uygulanırsa, ülkenin çehresini değiştirecek genç insanlar, hassas, ince ruhlu ve çevreye duyarlı olarak yetiştirilebilir. Böylece geleceğin öğretmeni, doktoru, mimarı, mühendisi, işçisi, çiftçisi, memuru, yöneticisi, iş adamı, kısacası tüm halkı gerek davranışlarında ve gerekse yaşadıkları çevrede daha duyarlı davranabilecek ve işlerinde veya üretimlerinde estetik kaygıları dikkate alabileceklerdir. Bu da bir bakıma kaybolmaya yüz tutmuş bazı insani değerlerin yeniden kazanılmasını sağlayacaktır (Özsoy, 1996:39).

Estetik çevre bilincinin oluşması ve gelişmesi estetik çevre duyarlılığı ile veya estetik çevreye duyarlılıkla sıkı sıkıya ilişkilidir. Estetik çevre bilincinin ve duyarlılığının oluşup gelişmesi, estetik çevre bilgisine bağlıdır. Estetik çevre bilgisi olmaksızın estetik çevre bilinci ve duyarlılığı oluşup gelişemez. Estetik çevre bilgisi, kendi içinde kurgusal (kuramsal) ve kılğısal (uygulamalı) yön, boyut, öge ve ilişkileriyle kendini belli eder, anlam ve değer taşır. Bu bağlamda estetik çevre bilinci, bilgisi ve duyarlılığını bir bütün olarak düşünmek gerekir. Bu arada estetik çevrenin çok yönlü, çok boyutlu, çok katmanlı, karmaşık bir yapıda olduğu gerçeğini göz ardı etmemekte yarar vardır. Ayrıca estetik çevre içinde estetik-plastik çevrenin çok önemli bir yer tuttuğu da bir gerçektir (Uçan, 1996:10). Sanatın görevi, güzelliği kaynağında yakalamak, yani görünenlerin temelinde bulunanları araştırmaktır.

Estetiğin görevi ise bunları bilimsel bazda kategorilendirmektir (Atan, 1996:14).

Atan, (1996:14) sosyolojik estetik açısından ise; sanat eseri sosyal bir çevrenin ürünüdür ve bir sanat eseri, o eseri ortaya koyan sanatçının eseri olduğunu söylemektedir. Sanatçı ise toplumsal bireydir. Bu nedenle bir sanat akımını anlamak için bunların mensup oldukları zamanın gelenek ve göreneğini, düşünüş tarzını incelemek gerekir. Çünkü insanın fikir ürünleri de nihayet tabiat mahsulleri gibi, içinde buldukları çevre ile açıklanır. Özellikle son yıllarda yaygın bir şekilde çağdaş sanat eğitiminde kullanılan ÇAGSEY, Görsel Sanatlar (Resim-İş) derslerinden uygulanarak estetik eğitim verilebilir. Günümüzde sanat eğitimiyle kişiye kazandırılması gereken davranışlarda eksiklikler görülmektedir. Bundan dolayı estetik beğeniden yoksun insanlar yetişmektedir. Bu eksiklikler çevreye bakıldığında her şeyde görülmektedir. Çarpık yapılaşmadan tutun, insan davranışlarındaki saygısızlık ve ölçsüzlüklere kadar her şey estetik eğitimin yetersizliğinden kaynaklanmaktadır. Görsel sanatlar eğitimi ile bireyin sadece sanatçı ya da sanat eğitimcisi olması hedeflenmemektedir. Estetik bir çevrede, daha huzurlu ve mutlu yaşamaları için sanat ve güzel konusunda düzeyli yargılarda bulunabilen, estetik duyarlılığa sahip bireyler olarak yetişmeleri gerekmektedir (Okan, 2002:165). Bunun sağlanabilmesi için en doğru alan da şüphesiz Görsel Sanatlar (Resim-İş) dersleridir.

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Bu araştırmada amaç "İlköğretim görsel sanatlar derslerinde estetik öğretimi" adlı doktora tezinde kullanılan ders süreci ve etkinlik formlarının bulgularının değerlendirilerek ortaya koyulmasıdır. Bu formlar araştırma süresince uygulanan "estetik öğretim" in daha etkili, anlaşılır ve zevkli halde gerçekleşmesini sağlayacağı için görsel sanatlar dersi açısından önemli görülmektedir.

3. YÖNTEM (METHOD)

Bu makalede Okan Akın'ın (2006) doktora tezinde kullanılan estetik öğretimle ilgili tez verileri estetik öğretim ders süreci ve etkinlik verileri değerlendirilmiştir. Araştırma Adana'da seçilen Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ilköğretim okulu, 6 hafta süren Görsel Sanatlar (Resim-İş) dersi uygulamaları, müfredattan seçilen konu paralelinde hazırlanan amaçlar ve estetik konusuna dayalı etkinlikler ile sınırlıdır. Tezde uygulanan görsel sanatlar dersinde, Çok Alanlı Görsel Sanat Eğitimi yöntemi ve aktif öğrenmeyle yapılandırmacı anlayış kullanılarak estetik algıları nasıl geliştirilebilir? problemi ele alınmıştır. Araştırmanın 8. alt problemi olan "Çok Alanlı Görsel Sanat Eğitimi Yöntemi ve aktif öğrenmeyle yapılandırmacı anlayışın uygulandığı sınıfta ders işleniş sürecinde uygulanan etkinlikler, Geleneksel Yöntemin işlenişine göre araştırmaya ne tür katkılar sağlamaktadır?" alt problemi bu araştırmanın konusu olmuştur. Bu alt problem doğrultusunda; "Çok Alanlı Görsel Sanat Eğitimi yöntemi ve aktif öğrenmeyle yapılandırmacı anlayışın aşamaları ve etkinlikler, Geleneksel Yönteme göre daha etkili olacaktır" şeklinde ifade edilen 16. denencesi bu makalede ortaya koyulmuştur.

ÇAGSEY ve aktif öğrenme ile yapılandırmacı anlayış ile hazırlanan 6 ders saatini kapsayan Görsel Sanatlar dersi, estetik tutum geliştirmeye yönelik program, deney grubu öğrencilerine 6 aşamada uygulanmıştır. Her bir aşama bir Görsel Sanatlar Dersi olarak düzenlenmiştir. Bu her ders saati de kendi içinde bölümlere ayrılmaktadır ve çeşitli etkinliklerle ve sunularla birlikte

gerçekleştirilmiştir. Bu alt probleme ilişkin verileri toplamak için gözlem formu, kaset dökümü, günlük planlar kullanılmıştır. Araştırma ders süreci ile ilgili verileri doğrudan alıntılara yer verilerek betimsel analiz ile değerlendirilmiştir. Yıldırım ve Şimşek'in(2000:158)de belirttiği gibi betimsel analizde görüşülen ya da gözlemlenen bireylerin çarpıcı bir biçimde yansıtmak amacıyla doğrudan alıntılara yer verilir. Araştırmanın sonunda ek olarak karşılaştırma tablosu ve etkinliklerin örnekleri de değerlendirme yapılmıştır.

4. BULGULAR VE TARTIŞMA (FINDINGS AND DISCUSSIONS)

Araştırmanın problemi şöyledir: "Çok Alanlı Görsel Sanat Eğitimi Yöntemi ve aktif öğrenmeyle yapılandırmacı anlayışın uygulandığı sınıfta ders işlenişi sırasında uygulanan etkinlikler Geleneksel Yöntemin işlenişine göre araştırmaya ne tür katkılar sağlamaktadır?". Bu problem ile Çok Alanlı Görsel Sanat Eğitimi Yöntemi ve aktif öğrenmeyle yapılandırmacı anlayışın işlenişinin araştırmaya katkıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmaya ait Denence şöyledir; "Çok Alanlı Görsel Sanat Eğitimi yöntemi ve aktif öğrenmeyle yapılandırmacı anlayışın aşamaları ve etkinlikler, Geleneksel Yönteme göre daha etkili olacaktır." Aşağıda önce kontrol grubunun, sonra deney grubunun örnek ders işlenişinden alıntılara yer verilerek en sonunda karşılaştırmalı tablo ile değerlendirilmiştir. Ayrıca uygulanan etkinlikler de teker teker ele alınarak değerlendirilmiştir.

Geleneksel Yöntemin Ders İşlenişi:

Geleneksel Yöntemle işlenen derste ana hatlarıyla üç bölümden oluşmaktadır. Bunlar;

- Konuyu soru cevapla işleme,
- Bireysel Uygulamalar,
- Son Uyarılar ve Temizlik,

Konuyu soru cevapla işleme de aşağıdaki konuşmalar yer almaktadır.

"İçinizde köy hayatı yaşayan var mı?

(evet diye sesler yükseliyor)

Köyünüz nerede? Adı ne? Dağ köyü mü ova köyü mü?

Ova.

Dışarı bak ne görüyorsun?

Ağaçlar, çimenler, temiz hava.

O ağaçlar huzur mu veriyor.

Evet.

Orman köyü gibi yaylada yaşayan var mı?

Anneannemin yaylası var Kozanda.

Anlatır mısın? Güzelleştiren unsurlar ne?

Ağaçlar, hayvanlar, dağlar var."

"Arabeske hangi giyim tarzı uygundur?

Gömlek olabilir, kolye zincir bi de.

Rock müziğe hangi giysi uygundur. Evet sen?

Zincirler, kolyeler,

Her müziğin bir şekli olduğuna göre resimde de var mıdır acaba?

Her resmin de bir şekli olabilir mi?

Mesela Hafif renk tonlarıyla yapılan bir resim hangi müziği çağrıştırır?

Pop slow olanı hocammm.

Çok renkliler nasıldır?

Çılgın müzikler gibi mi hocam?

Evet şimdi bunlara bir örnek sanatçı göreceğiz."

Yukarıda görüldüğü gibi günlük hayatın kesitleriyle ilgili ifadeler yer almaktadır.

Bireysel Uygulamalar; Bireysel uygulamalar sırasında öğrenciler kendi haline bırakılarak resim yaptırılmıştır.

"Uygulamaya başlıyorlar.

Kimler ne yapıyor görelim. Kimler doğanın farklılıklarının farkında.

Herkes kendi doğasındaki farklılıkları çiziyor.

Pastel boyalar üst üste yan yana kullanarak daha farklı yerlerde elde ediyoruz.

Yerine geçiyorsun. Evet konuşmuyorsunuz. Yavrum konuşmuyorsun. Sessiz."

Görüldüğü gibi bu aşamada öğrenciye bir katkı ve yönlendirme yapılmadan kendi haline bırakılmışlardır.

Son Uyarılar ve Temizlik; Bu aşamada dersin sonunda öğrenciyi toparlarken aşağıdaki gibi diyaloglar gelişmiştir.

"Herkes masasının sağında solunda ne varsa çöpe atıyor. Gelecek hafta herkes dosyasını getiriyor. Gelip gezecem resimlerinizi. Hemen çantalarınızı toplamayın.

Ben resimlere bakacam. Her tarafı boyayın. Hiç boş yer kalmayın."

Bu diyaloglar temizlik komutlarının ötesine gitmemiştir.

Deney Grubunun Ders İşleyişi:

Deney grubunun 6 aşamalı ders işlenişi ile ilgili ifadeler aşağıda verilmiştir.

• 1. Aşama: Dikkati Çekme

Bu aşamada öğrencinin dikkatini toplaması için çalışılmıştır. Bu amaçla görsel sanatlar dersinin niteliklerine uygun görsel materyaller kullanılmıştır.

-Konuyla ilgili yuvarlak yeşil bir şekil gösterilmiş ve aşağıdaki diyaloglar gerçekleşmiştir.

"Evet şimdi bu ne sizce neyi hatırlatıyor.

Çimen.

Çimen dedi arkadaşınız.

Çim.

Ağaç.

Trafik işaretlerinden geç işareti.

Geoit.

Ağaç.

Rengini düşünmeyin şekil olarak neyi hatırlatıyor.

Top.

Top.

Futbol topu.

Futbol topu dedi arkadaşınız. Noktayı hatırlatıyor mu.

Neyi hocam.

Nokta yuvarlaktır. Şimdi bi arkadaşınız futbol topu dedi. Futbol topu olabilir yuvarlak. Ya da ee dünyamız olabilir yuvarlak.

Hocam ben demiştim geoit diye.

Tamam gösteriyorum işte söylediklerinizi. Ya da meyvelerden düşünecek olursak.

Elma.

Elma tam yuvarlak değil ama. Portakal olabilir karpuz olabilir değil mi. Karpuz portakal olabilir. Ya da mesela arabanın tekerleği de yuvarlak nokta olabilir.

Aaaaa.

Ya da bu saatimiz köşeli ama genelde hani yuvarlaktır kol saati falan da olabilir. O da nokta etkisinde.

Ya da bunu çok anlayamayacaksınız ama göz bebeğimize dikkat edersek ortada siyah kenarı renkli dışında kontur var.

Ya da palyaço maske olabilir yuvarlak. Ya da bunu bilebilecek misiniz.

Yumak hocam yumak.

Peki bu.

Ağ ağ ağ hocam ağ.

Örümcek ağı.

Spider Man.”

“(Bilgisayar ekranına bir terazi resmi koyulur.)

Terazi ne için kullanılır?

Ölçmek için.

Neyi ölçmek için kullanılır?

Ağır şeyleri.

Nesneleri.

Sebzeleri.

Evet doğru. Peki Her iki tarafına da farklı nesnelere koysak ne olur.

Eşitse aynı olurlar.

Eşit değilse peki?

Biri ağır gelir.”

Görüldüğü gibi öğrencinin dikkatini çekerek ve yönlendirerek aşamalar ilerlemektedir.

• **2. Aşama: Güdüleme**

Bu aşamada öğrencilerin motivasyonunun sağlanması esas alınmıştır. 1. Aşamadaki dikkat çekilen nesnelere yola çıkılarak ilerlenmiştir.

“Şimdi peki noktaları bir araya getirirsek bir sırada dizersek ne olur.

Hocam 5-6 tane yuvarlak olur.

Evet.

Doğru olur.

Doğru çizgi olabilir.”

“Teraziye iki farklı nesnenin az ya da çok olduğunu ölçüyor isek, hangi iki şeyi ölçebiliriz?

Demirle pamuk hocam.

Evet sen.

Kitap ile kalem.

Evet olabilir.

Ağırlık ve sebze olabilir hocam.”

Nesnenin amacının yorumu ve önceki ders ile bağlantısı kurulmuştur.

• **3. Aşama: Gözden Geçirme**

“Noktalar birleşince çizgi oluşur dediniz. Peki çizgi nerelerde kullanılır. Mesela bu sınıftan örnek verelim.

Pencerenin kenarları hocam.

Sandalye.

Dolabın demirleri.

Evet bunların hepsi doğru, peki resim yaparken kullanıyor muyuz çizgiyi.

Eveet.

Nasıl çizgiler kullanıyoruz mesela?

Düz çizgiler.

Başka.

Eğri çizgiler.

Evet başka peki? Bir de kırık çizgi ekleyebilir miyiz?”.

Bu aşamada dikkat çekilen nesnelere ders ile bağlantısı kurulmuştur.

• **4. Aşama: Derse Geçiş**

Bu aşamada her bir ders için ayrı bilgisayar sunusu kullanılmıştır. Bu sunu şablon bir konu anlatımı olmasından öte öğrenciyi soru-cevap yöntemiyle düşünceye götüren ve yapılandırmacı anlayışa katkı yapacak türden hazırlanmıştır. Görsel Sanatlar dersinin niteliği göz önüne alınarak ve öğrenmedeki etkisi düşünülerek görsel materyal kullanımının en iyi yöntemi olarak görüldüğü için hazırlanmıştır.

- Sanatsal Düzenleme Eleman ve İlkeleri Sunusu
- Sanat Kuramları ve Estetik Sunusu
- Estetik ile İlgili Kavramlar Bilgisi Sunusu
- Sanat Eleştirisi Sunusu
- Görsel Algı ve Matisse Uygulama Sunusu
- Kolaj Uygulama Sunusu

Bu sunuların her biri konunun yapılandırılarak ilerlemesi için sıralı olarak kurulmuştur.

• **5. Aşama: Etkinlikler**

Her ders için tasarlanan öğrenmeyi pekiştirici 6 etkinlikten oluşmaktadır. Bu etkinlikler süreç dosyası şeklinde toplanmıştır. Araştırma süresince kullanılan etkinlikler aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 1. Deney grubu (Çok alanlı görsel sanat eğitimi yöntemi, aktif öğrenmeyle yapılandırmacı anlayışın uygulandığı ders) kullanılan etkinlikler

(Table 1. Experiment Group (Multi-area visual art education method, active learning and constructivist understanding) Practices used)

	Etkinlik Adı
1	Sanatsal Düzenleme Eleman ve İlkeleri
2	Sanat Kuramları
3	Sanat Dünyası
4	Sanat Eleştirisi
5	Görsel Algı
6	Uygulama

- **Sanatsal Düzenleme Eleman ve İlkeleri Etkinliği:** Bu etkinlik 2 bölümden oluşmaktadır. Sanatsal Düzenleme eleman ve ilkeleri. Öğrencinin küçük uygulamalar yaparak bu ilke ve elamanlarını öğrenmesi amaçlanmıştır. İsmi baş harfleri ve ismi ile o özelliğe göre dolduracağı alanlar bulunmaktadır.
- **Sanat Kuramları Etkinliği:** Bu formda 4 sanat kuramını öğrenmeye yönelik boşluk doldurmalı sorular ve görsel olarak eşleştirmeler bulunmaktadır.
- **Etkinlik: Sanat Dünyası Etkinliği:** Sanat Dünyası etkinlik formunda da estetik ile ilgili sanat ile ilgili uğraşanların görevlerini onların yerine kendilerini koyarak ifade edecekleri alanlar bulunmaktadır. Formun alt kısmında ise sanat dedektifi rolü verilen öğrencinin bir eserin gerçek olup olmadığı hakkında bir araştırma yaparken karikatürünü çizmesi istenmektedir.
- **Etkinlik: Sanat Eleştirisi Etkinliği:** Sanat Eleştirisi etkinliğinde ise 4 aşamadan oluşan sanat eleştirisi yönteminin hazırlanmış soruları vardır. Bu soruları cevaplandırması istenmektedir.
- **Etkinlik: Görsel Algı Etkinliği:** Bu etkinlikte ise bir portre çalışmasının parçalara ayrılarak soyut bir resme dönüştürülerek algı açısından bir çeşitlilik yapması istenmektedir.

- **Etkinlik: Uygulama Etkinliği:** Uygulama etkinliğinde ise bir sanatçı resminden yola çıkarak kolaj tekniği kullanılarak etkinlik formları aracılığı ile öğrendiklerinin bir sentezi yapılması istenmiştir.

- **6. Aşama: Özet**

Son olarak dersin genel bir özeti yapılarak bir sonraki ders için hatırlatmalarda bulunulmuştur.

"Ve bütün bu görsel sanatlarda kullandığımız elemanlara sanatsal düzenleme öğeleri diyoruz ya da eleman da diyebiliriz. Daha çok öğeyi kullanıyoruz. İsterseniz bi sayalım baştan neydi nokta vardı.

Nokta. Çizgi.

Leke.

Renk.

Doku.

Boşluk.

Figür.

Figür fon bi şeyin içindeydi.

Şekil ve biçimin.

Şekil ve biçimin içindeydi."

"Sanat kuramlarını tekrar sayalım isterseniz. Resimdeki nesnelere gerçeğindeki gibi yapılyorsa hangi sanat kuramı oluyordu?

Gerçekçi.

Evet. Başka ifadeyle ne diyoruz?

Realist.

Peki sanatçı duygularını öncelikli anlatmışsa hangisi oluyor?

Anlatımcı.

Yani?

Dışavurumcu hocam.

Biçimler ve renkler ağırlıkta ise biçimci başka deyişle ne diyoruz?

Formalist.

Evet son olarak bir işe yaramasını istemişse sanatçı. Yani simgelerle bir şeyler anlatmışsa ne diyoruz?

İşlevsel."

Geleneksel Yöntemde; dersin yalnızca ilk 10 dakikası öğretmenin soruları ve öğrencilerin cevapları şeklinde konular işlenmiştir. Kalan 30 dakikada ise kendi hallerinde resim yapmışlardır. Öğrenciyi aktif kılacak etkinliklere yer verilmemiştir. Öğretmenin planladığı bir konunun konuşulup sonrasında resim yapılması şeklinde dersler sürdürülmüştür.

Tablo 2. Kontrol Grubu ders işleyişi aşamaları
(Table 2. Control Group course work phases)

	Geleneksel Yöntem Ders Aşamaları	Ders Öğretim Teknikleri
1	Konuyu işleme	Soru-Cevap
2	Bireysel Uygulamalar	Uygulama
3	Son Uyarılar ve Temizlik	Özet

Deney grubunda ise her dersin önceden belirlenen aşamalarla uygulanması dersin akışının boşluklar olmadan planlı ilerlemesini sağlamıştır. Aynı zamanda öğrencilerin derse ilgisinin çekilmesi, güdülenmesi gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin zihinlerinde sıralı bir şekilde ve yapılandırılarak bilgilere ulaşılmıştır. Bu altı ders saatinin her biri 6 aşamada gerçekleşmiştir. Bunlar: Dikkati çekme, güdüleme, gözden geçirme, derse geçiş, etkinlikler ve özet şeklindedir. Dersin aşamaları genel bir tablo ile aşağıda gösterilmiştir. Gözlem formu, kaset dökümü ve günlük planlardan elde edilen veriler tablodaki gibi gruplandırılmıştır.

Tablo 3. Deney grubu (Çok alanlı görsel sanat eğitimi yöntemi, aktif öğrenmeyle yapılandırmacı anlayışın) ders aşamaları
(Table 3. Experiment group (Multi-area visual art education method, active learning and constructivist understanding) course outcomes)

	Dersin Aşamaları	Ders Öğretim Teknikleri
1	Dikkati Çekme	Konuyla ilgili bir şekil Bilgisayar ekranındaki bir nesnenin bir resim örneği
2	Güdüleme	Bir şekil ve nesnenin amacını yorumlama Önceki ders ile arasındaki ilişkilendirme
3	Gözden Geçirme	Dikkat çekilen nesnenin ders ile bağlantısını kurma
4	Derse Geçiş	Konuyla ilgili bilgisayar sunusu Örnek çalışmalar
5	Etkinlikler	Bireysel etkinlikler Grup etkinlikleri
6	Özet	Dersin genel özeti Bir sonraki ders için duyurular yapılır

Kontrol ve Deney gruplarının karşılaştırması tablo 4 te verilmiştir.

Tablo 4. Deney Grubu ve Kontrol Grubu ders işleyişi aşamalarının karşılaştırılması
(Table 4. Comparison of the course of the experiment group and control group)

	Geleneksel Yöntem Ders Aşamaları (Kontrol Grubu)	Çok Alanlı Görsel Sanat Eğitimi Yöntemi, aktif öğrenmeyle yapılandırmacı anlayışın Ders Aşamaları (Deney Grubu)
1	Konuyu Soru Cevapla İşleme	Dikkati Çekme
2	Bireysel Uygulamalar	Güdüleme
3	Son Uyarılar ve Temizlik	Gözden Geçirme
4	---	Derse Geçiş
5	---	Etkinlikler
6	---	Özet

Tablo 4'te görüldüğü gibi Geleneksel Yöntem 3 aşamadan, deney grubu (ÇAGSEY, aktif öğrenmeyle Yapılandırmacı anlayış) ise 6 aşamadan oluşmaktadır. Kontrol grubu soru-cevap yöntemi ve öğrenci uygulamalarından oluşmaktadır. Deney grubu ise Derse geçişe kadar dikkat çekme, güdüleme, gözden geçirme işlemlerinden oluşmaktadır. Derse geçişte ise çeşitli materyal ve sunu örnekleri kullanılmıştır. Ayrıca 6 adet etkinlik formu da ders aşamalarında kullanılmıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER (CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS)

Altı ders saatini kapsayan Çok Alanlı Görsel Sanat Eğitimi Yöntemi ve aktif öğrenmeyle yapılandırmacı anlayış programı her ders saati için aşamalardan oluşmuştur. Öğrencilerin derse odaklanıp, katılımlarını sağlamak amacıyla oluşturulan bu ders aşamaları, belli bir standart dahilinde uygulanmıştır. Derslerin bu şekilde planlı aşamalardan oluşması dersin akışını olumlu yönde arttırmıştır. Bilgileri aşama aşama yapılandırılarak öğrencinin aktif katılımı ile ilerletilmiştir. Etkinlikler aracılığı ile bu bilginin yapılandırılması sağlanmıştır. Geleneksel Yöntemde ise belirli aşamalarda oluşturulmadığı ve konuyla ilgili işlenen dersin akışı soru cevaptan öteye gitmemektedir. Göstermiştir ki Geleneksel Yöntemde

soru-cevap ile sonrasında öğrencilerin kendi hallerinde bırakılarak yönlendirilmemiş ve kendi hallerinde üretmeleri beklenmiştir.

Görülmektedir ki Geleneksel yöntemde doğrudan derse geçiş yapılmış ve sadece soru-cevap düzeyinde ders yürütülmüştür. Öğrenciyi motive etme güdüleme gibi durumlara rastlanmamıştır. Deney grubunda ise ders aşamasına geçene kadar ön hazırlıkla düşünsel olarak öğrencinin konuya motivasyonu sağlanmıştır. Kontrol grubunda uygulanan teknikler soru cevap ve uygulamadan öteye gitmemiştir. Deney grubunda ise Görsel materyal ve sunuların yanı sıra özel hazırlanan etkinlik formlarıyla farklı teknikler uygulanmıştır. Kontrol grubundaki gibi öğrenciler yönlendirme olmadan bırakılmamışlardır. Bilinçli olarak aşama aşama etkinlikler aracılığıyla akıcılık sağlanmış ve bilgileri yapılandırılarak küçük uygulamalarla son uygulama aşamasına geçilmiştir. Görsel Sanatlar ders öğretmeni her dersinde belirli bir standart dahilinde ve öğrencinin derse odaklanıp, katılımlarını artırmak amacıyla hazırlanıyor olması bakımından Çok Alanlı Görsel Sanat Eğitimi yöntemi ve aktif öğrenmeyle yapılandırmacı anlayış uygulanabilir.

NOT (NOTICE)

Bu araştırma Nalan Okan Akın tarafından, 2006 yılı Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Anabilim Dalı'nda Prof.Dr. Vedat Özsoy danışmanlığında doktora tezi olarak çalışılmıştır.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Atan, A., (1996). Yetenek Sanat Eğitiminin Temel Altyapısı Özelliğindedir. Milli Eğitim. 131, (13-15).
- Etike, S., (1996). Sanat Eğitiminde Çocuğa ve Gence Sanattan Anlayan Bir Kişilik Kazandırmak Hedeflenir. Milli Eğitim. 131, (23-24).
- Erinç, S.M., (1995a). Kültür Sanat Sanat Kültür. İstanbul: Çınar Yayınları.
- Erinç, S.M., (1998a). Sanat Psikolojisi'ne Giriş. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Kirişoğlu, O.T., (1991). Sanatta Eğitim. Ankara: Demircioğlu Matbaası.
- Okan Akın, N., (2006). İlköğretim Görsel Sanatlar Eğitiminde Estetik Öğretimi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi: Ankara.
- Özsoy, V., (1996). Resim-İş Eğitimi (Sanat Eğitimi): Amacı ve Yapılanması. Milli Eğitim. 131, (37-40).
- Read, H., (1981). Sanat ve Toplum. (Çev.Selçuk Mülayim), Ankara: Umran Yayıncılık.
- Uçan, A., (1996). Resim-İş Eğitimin'den Plastik Sanatlar Eğitimi'ne. Milli Eğitim. 131, (9-11).
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H., (2000). Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.